

Teknologian äly ja uskonto

Laitteita, järjestelmiä ja materiaaleja, joihin sisältyy jokin niitä itse itseään säätelevä ominaisuus, kutsutaan älyteknologiaksi. Kuidut saattavat mukauttaa lämmönpidätysominaisuuksiaan eri olosuhteisiin tai laitteet ennakoivat käyttäjänsä tottumuksia. Nyt lanseerattu nimitys ”älykoti” pyrkii kuvaamaan älyteknologioiden yhdistelmää, joka on läsnä ihmisen arjessa joka hetki. Alalle luodaan nyt nostetta ja asia tehdään tutuksi tuleville kuluttajille. Hyvissä ajoin ja hivuttautuen synnytetään ihmisissä tunne, että elinympäristön varustaminen heidän puolestaan toimivilla laitteilla on tarpeellista ja mukavaa.

Hiljaa hyvä tulee?

Taannoin erään tekniikan professorin haastattelussa hän epäili, etteivät ihmiset edes halua sellaista kotia, jossa radio kytkeytyy päälle huolellisesti äännähdellyn käskyn voimasta. Kännyköiden tultua markkinoille 1990-luvun alkupuolella Helsingin Sanomien pääkirjoituksessa niitä pidettiin ohimenevänä muoti-ilmiönä. Uskon, että älyteknologia uppoaa aivan samalla tavalla Suomen sisukkaaseen konekansaansa kuin kännykät. Pleikkari-sukupolvi on varttumassa ja se on viettänyt runsaasti aikaa kyber-avaruudessa tottuakseen asioihin, joita se kaipaa myös maan päälle.

Tekniikan hengellisyys

Teknologia on riistänyt meiltä ihmeet. Se on tehnyt puusta puun ja kivistä kiven. Ympäristömme on materiaalivarasto. Tilalle on asettunut teknologian oma ihmeellisyys. 80-luvun alussa yksi ihminen pystyi perehtymään analogiseen elektroniikkaan, edetä digitaali-piirien ja mikroprosessorien toimintaan ja ohjelmoida niitä konekielellä. Tietokoneen rakenne oli vielä yhden ihmisen ymmärrettävissä. Ne ajat ovat ohi jolloin asettelin yksittäisiä transistoreita toisiinsa ja käsitin mitä teen. Mahtaako niitä olla jo miljardi yhdessä nykyisessä tietokoneessa? Tekniikan mutkikkuus menee niin pitkälle, että tietokone tuntuu jo paikoin käyttäytyvän kuin tiedostava olio. Ihmetyksen tunne valtaa jopa sen ihmisen, joka ymmärtää niiden päälle.

Väitän, että ihminen kokee mielensä syvyydessä ensisijaisesti arkaaisesti eli samalla tavoin kuin kaukaiset esi-isänsä. Välittömäsi aistimisen jälkeen meille jää ihmetyksen tila, vauvan-ikäisen käsitys maailmasta, jonka me sen jälkeen puramme palasiksi järjellämme. Järki tavallaan vie meiltä alkukokemuksen kokonaisvaltaisuuden ja karkottaa meidät ulos äidin kohdusta. Ihmeiden eli peruskokemuksen kokeminen on yksi mieleemme perustarpeista ja sen vaikutuksenalaisuuteen voimme hankkiutua eri tavoin. Humaltuminen, hengellinen aistimus, tekniikan palvonta – jokainen niistä saattaa palauttaa mieleemme, että olemme pieniä siemeniä maailmankaikkeudessa.

Hyvä vai huono henki

Ero on siinä, mikä näistä tavoista päästä kosketukseen alkuminuutemme kanssa on kantavalla pohjalla ja mikä on tuhoisa. Äly- ja tietoteknologian esteettinen ja elämyksellinen anti on äärimmäisen vahvaa ja tarjoaa meille uskonnonkaltaisen kokemuksen ihmeestä. Sen voima käy jo rinnakkaistodellisuudesta. Se kykenee kietomaan meidät tiukasti oman viittansa sisään ja välittämään tunteen ”Olen kaikki mitä tarvitset!”. Sille onkin ominaista rajattu omavaraisuus, tarkoittaen sitä että osan tarpeista joita se luo, se samainen järjestelmä pystyy myös itse tyydyttämään. Näin se luo syvälle meneviä siteitä käyttäjiinsä.

Hyvä renki ryhtyi isännäksi

Olellainen asia, mistä nyky-teknologia ei silti pääse irti on mieletön resurssien- ja energiantarve. Sen tosiseikan tekniikka-addiktit ohittavat rutiininomaisesti. Heille heidän rinnakkaistodellisuutensa on niin rakas, että he käyttävät valtavia panoksia yrityksissään tehdä virtuaalitodellisuudestaan omavaraisen, energisen iki-liikkujan.

Tekniikka tuli tupaan rengin vaatteissa, mutta on nyt riisunut isäntänsä alasti. Isäntä ei kerro meille orastavasta epätoivostaan vaan uljaasta uudesta maailmasta älykodissaan.

Historiankirjoitus tulee muistamaan heidät.